

SNDT Women's University, Mumbai

Master of Arts (Marathi)

M.A. (Marathi)

as per NEP-2020

Syllabus

(2023-24)

**Postgraduate Programmes
2023**

Tentative Template

Programme Template:

Programme Degree e.g. M.A.	:	M.A,
Parenthesis if any (Specialization) e.g. History, Human Development, English, etc.	:	Marathi
Preamble (Brief Introduction to the programme)	:	मराठी भाषा आणि साहित्याच्या अध्ययनातून सुसंस्कृत नागरिक, अभ्यासक, संशोधक व कलावंत निर्माण करणे. मराठी भाषेची विविध स्थित्यंतरे आत्मसात करता येऊन; नवनवोन्मेषशाली कल्पनांचे प्रातिभिक दालन विद्यार्थ्यांसाठी खुले करणे. विभिन्न विचार, संकल्पना, सिद्धांत आणि ललित कलांचे सर्जनात्मक शिक्षण देणे. ज्यामुळे आत्मभान आणि इतरांच्या विचारांचा सन्मान करण्याचा नीरक्षीर विवेक त्यांच्या ठिकाणी निर्माण होईल. त्यांच्या भाषिक कौशल्य क्षमता ओळखून सर्वांगीण कृतिक्षमता विकसित करणे.
Programme Specific Outcomes (POs)		After completing this programme, Learner will
<i>Action Verbs demonstrating (Major) discipline-related knowledge acquisition, mastery over cognitive and professional, vocational skills are to be used e.g. demonstrate sound understanding of.., analyse, compare, create, design, etc... (minimum 5)</i>	1.	मराठी भाषा आणि साहित्याचे ज्ञान होईल.
	2.	मिळालेल्या ज्ञानाचे व्यवहारात उपयोजन करता येईल.
	3.	भाषिक कौशल्य प्राप्त होतील.
	4.	मानवी मूल्य आत्मसात करता येतील.
	5.	साहित्य कला आणि संस्कृती व्यवहाराचे ज्ञान होईल.
	6.	
	7.	
Eligibility Criteria for Programme		कोणत्याही विद्याशाखेची पदवीधर
Intake (For SNTD WU Departments and Conducted Colleges)		30

RM: Research Methodology

OJT: On-Job Training

RP: Research Project

Structure with Course Titles

(Options related to our area of study to be provided with "OR" for basket of different types)

Postgraduate Programme of 2 years:

SN	Courses	Type of Course	Credits	Marks	Int	Ext
	Semester I					
PG3.1	साहित्यविचार (भारतीय) - १	Major (Mandatory)	4	100	50	50
PG3.2	ऐतिहासिक भाषाविज्ञान- १	Major (Mandatory)	4	100	50	50
PG3.3	आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास - १	Major (Mandatory)	4	100	50	50
PG3.4	मराठी ललित गद्य	Major (Mandatory)	2	50	0	50
PG3.5	मराठी लोकसाहित्य किंवा मराठी स्त्रीसाहित्य	Major (Elective)	4	100	50	50
PG3.6	साहित्य संशोधन पद्धती	RM	4	100	50	50
			22	550	300	250
	Semester II					
PG4.1	साहित्यविचार (पाश्चात्य)- २	Major (Mandatory)	4	100	50	50
PG4.2	वर्णनात्मक भाषाविज्ञान- २	Major (Mandatory)	4	100	50	50
PG4.3	आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास- २	Major (Mandatory)	4	100	50	50
PG4.4	मराठी वैचारिक साहित्य	Major (Mandatory)	2	50	0	50
PG4.5	स्त्रीवाद आणि स्त्रीवादी समीक्षा किंवा आंबेडकरवादी साहित्य	Major (Elective)	4	100	50	50
PG4.6	नाट्यलेखन किंवा उपयोजित मराठी	OJT	4	100	50	50
			22	550	250	300

Exit option: (44 credit) after Three-Year UG Degree

Year II

SN	Courses	Type of Course	Credits	Marks	Int	Ext
	Semester III					
PG3.1	साहित्यसमीक्षा	Major (Mandatory)	4	100	50	50
PG3.2	समाजभाषाविज्ञान	Major (Mandatory)	4	100	50	50
PG3.3	आधुनिक साहित्याचा इतिहास	Major (Mandatory)	4	100	50	50
PG3.4	साहित्याचे अध्यापन	Major (Mandatory)	2	50	0	50
PG3.5	माध्यमांतर किंवा सर्जनशील लेखन	Major (Elective)	4	100	50	50
PG3.6	प्रकल्पलेखन	RP	4	100	50	50
			22	550	250	300
	Semester IV					
PG4.1	साहित्यातील वाद	Major (Mandatory)	4	100	50	50
PG4.2	लेखकाभ्यास	Major (Mandatory)	4	100	50	50
PG4.3	स्वातंत्र्योत्तर मराठी साहित्यातील प्रवाह (१९५०-२०००)	Major (Mandatory)	4	100	50	50
PG4.4	मराठी वाङ्मयीन चळवळी किंवा मराठी वाङ्मयीन नियतकालिके	Major (Elective)	4	100	50	50
PG4.5	प्रकल्पलेखन	RP	6	150	100	50
			22	550	300	250

Course Syllabus

Semester I

3.1 Major (Mandatory)

Course Title	साहित्यविचार (भारतीय)- १
Course Credits	4
Course Outcomes	After going through the course, learners will be able to 1. शब्दशक्ती विषयाची संकल्पना स्पष्ट होईल. 2. अर्थाच्या विविध स्तरांचा विद्यार्थ्यांना ज्ञान होईल. 3. 4. 5.
Module 1 (Credit 1)	
Learning Outcomes (Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	After learning the module, learners will be able to 1. भाषेतील शब्द व अर्थ यांचे साहचर्य, शब्दशक्तिविचाराचा परिचय 2. अभिधा - स्वरूप व प्रकार 3. लक्षणा- स्वरूप व प्रकार 4. व्यंजना- स्वरूप व प्रकार 5. शब्दशक्तीचे महत्त्व
Content Outline	<ul style="list-style-type: none">• ----• ----•
Module 2 (Credit 1)	
Learning Outcomes (Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	After learning the module, learners will be able to 1. कुन्तकाची वक्रोक्तिविषयक कारिका व तिचे स्पष्टीकरण 2. कुन्तकाचा भाषाविचार 3. वामनाची रीतिविषयक व्याख्या व तिचे स्पष्टीकरण 4. शब्दगुण व अर्थगुण - संकल्पना व प्रकार 5. वामनाचा भाषाविचार

Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 3 (Credit 1)	
Learning Outcomes (Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	After learning the module, learners will be able to 1. भरताचे रससूत्र व त्याचे स्पष्टीकरण - विभाव, अनुभाव व व्यभिचारी भाव या संकल्पना व त्यांचे प्रकार 2. स्थायी भाव व त्यानुसार रसांची विभागणी, रससंख्या 3. रसविषयक ४ उपपत्ती - भट्टलोल्लट, शंकुक, भट्टतौत, अभिनवगुप्त 4. साधारणीकरण, महारसाची संकल्पना, रसविघ्ने 5. करुणरस मीमांसा
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 4 (Credit 1)	
Learning Outcomes (Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	After learning the module, learners will be able to 1. ध्वनीची संकल्पना - आनंदवर्धन व अभिनवगुप्त यांचा विचार 2. ध्वनीचे प्रकार (लौकिक आणि अलौकिक) 3. ध्वनिविचार व व्यंजनाविचार 4. रस आणि ध्वनी 5. औचित्य सिद्धांत
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •

Assignments/Activities towards Comprehensive Continuous Evaluation (CCE)

1. 50 गुणांच्या दोन परीक्षा घेणे आवश्यक आहे. त्यांच्या गुणांची सरासरी काढून ते अंतर्गत परीक्षेचे गुण मानावे.
2. या विषयाची अंतर्गत परीक्षा घेताना प्रकल्प / वर्गपरीक्षा / लघुप्रकल्प याच्याप्रमाणेचवस्तुनिष्ठ परीक्षापद्धतीचाही समावेश करणे आवश्यक आहे.
3. -
- 4.

References

- १) भारतीय साहित्यशास्त्र - ग. त्र्यं. देशपांडे, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९६३

- २) काव्यशास्त्रप्रदीप - स. रा. गाडगीळ, मोघे प्रकाशन, कोल्हापूर, १९७१
- ३) रसचर्चा - पद्माकर दादेगावकर, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९९४
- ४) अभिनव काव्यप्रकाश - रा. श्री. जोग, आ. ३, पुणे १९५१
- ५) भरतमुनीचे नाट्यशास्त्र - गोदावरी केतकर, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९६३
- ६) संस्कृत काव्यशास्त्राची प्रस्तावना - गो. के. भट, महाराष्ट्र ग्रंथ भांडार, कोल्हापूर, १९६३
- ७) काव्यप्रकाश - मम्मट, भांडारकरओरिजिनल रिसर्च इन्स्टिट्यूट, पुणे, १९५०
- ८) सौंदर्यशोध आणि आनंदबोध - रा. भि. जोशी, व्हीनस प्रकाशन, पुणे, आ. ३, १९६८
- ९) प्राचीन काव्यशास्त्र - र. पं. कंगले, मौज प्रकाशन, मुंबई, १९७४
- १०) आधुनिक मराठी साहित्याची समीक्षा आणि रससिद्धांत - लक्ष्मणशास्त्री जोशी, व्हीनस प्रकाशन, पुणे, १९७२
- ११) साहित्यविचार - दि. के. बेडेकर, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९६४
- १२) संस्कृत साहित्यशास्त्राची तोंडओळख - सरोजदेशपांडे, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २००५

3.2 Major (Mandatory)

Course Title	भाषाविज्ञान- १
Course Credits	4
Course Outcomes	<p>After going through the course, learners will be able to</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. भाषाविषयक विविध सिद्धांतांचा परिचय होईल. 2. भाषाव्या संरचनातील विविध घटकांच्या कार्यपद्धतीचा परिचय होईल. 3. 4. 5.
Module 1 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
<i>(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. मानवीभाषेचे स्वरूप, भाषाविज्ञान या अभ्यासक्षेत्राचे स्वरूप 2. भाषाविज्ञान या अभ्यासक्षेत्राच्या शाखा, व्याकरण व भाषाविज्ञान - साम्यभेद. 3. फर्डिनांड द सस्युर यांचा भाषाविचार (क्रिकालिक व कालक्रमिक भाषाभ्यास, भाषिक वर्तन (Parole) व भाषिक व्यवस्था (Language), भाषिक चिन्हांचे स्वरूप) 4. नॉम चॉम्स्की यांचा भाषाविचार (भाषिक प्रयोग (Performance) व भाषिक क्षमता (competence), रचनांतरणवादी निर्देशनात्मक व्याकरण) 5. अमेरिकन संरचनावादी विचार
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 2 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
<i>(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. मानवी भाषेतील ध्वनींचे स्वरूप, मानवीवाग्यंत्राचे स्वरूप 2. ध्वनींचे उच्चारणस्थान व उच्चारण-प्रयत्न यांनुसार केले जाणारे वर्गीकरण व त्यानुसार होणारे ध्वनींचे प्रकार. ध्वनींचे भाषेतील कार्य 3. स्वन - स्वनांतर - स्वनिम या संकल्पनांचे स्पष्टीकरण 4. स्वनिमाची व्याख्या, स्वनिमाचे स्वरूप व प्रकार (खंडित व खंडिताधिष्ठितस्वनिम / खंडिताधिष्ठितस्वनिमांचे प्रकार), मराठीचे स्वनिम 5. भाषेतील स्वनिम निश्चित करण्याचेतंत्र (लघुतमांतर युग्म) व तत्त्वे (पूरक विनियोग, व्यवच्छेदक विनियोग, वैकल्पिक विनियोग)

Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 3 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	<ol style="list-style-type: none"> 1. भाषिक रूप, रूपिका या संकल्पनेचे स्पष्टीकरण, रूपिकांचे प्रकार, शब्द व रूपिका परस्परसंबंध 2. रूपिकांतर या संकल्पनेचे स्पष्टीकरण, रूपिकांतरांचे प्रकार (स्वनिमाश्रयी, रूपिमाश्रयी व शून्य), रूपिकांतरांचे रूपिमात वर्गीकरण 3. रूपिम या संकल्पनेचे स्पष्टीकरण, रूपिमांचे प्रकार 4. रूपिम विश्लेषणाचे तंत्र, रूपिम प्रक्रिया (योग, लोपव आदेश) 5. रचना म्हणजे काय? रचनेचे स्तर व प्रकार (अन्तःपद प्रधान व बाह्यपद प्रधान)
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 4 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	<ol style="list-style-type: none"> 1. भाषेतील अर्थाचे स्वरूप 2. शब्दार्थविषयक सिद्धांत (निर्देशवादी, प्रतिमावादी, संकल्पनावादी) 3. शब्दार्थाचे प्रकार 4. रूप व अर्थ संबंध (सरूपता, समानार्थता, अनेकार्थता, अर्थ-समावेश व विरोध) 5. अर्थक्षेत्र संकल्पना आणि घटक विश्लेषण
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •

Assignments/Activities towards Comprehensive Continuous Evaluation (CCE)

1. 50 गुणांच्या दोन परीक्षा घेणे आवश्यक आहे. त्यांच्या गुणांची सरासरी काढून ते अंतर्गत परीक्षेचे गुण मानावे.
2. या विषयाची अंतर्गत परीक्षा घेताना प्रकल्प / वर्गपरीक्षा / लघुप्रकल्प / सादरीकरण याच्या प्रमाणेच वस्तुनिष्ठ परीक्षा पद्धतीचाही समावेश करणे आवश्यक आहे.
3. -
- 4.

References

१) भाषाविज्ञान : वर्णनात्मक आणि ऐतिहासिक, संपा.- डॉ. स. गं. मालशे, डॉ. हे. वि. इनामदार, डॉ. अंजली सोमण, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, आ.४, २०१०.

- २) आधुनिकभाषाविज्ञान, संपा.- डॉ. कल्याण काळे, डॉ. अंजली सोमण, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, १९९९
- ३) आधुनिकभाषाविज्ञान : सिद्धांत आणि उपयोजन, डॉ. मिलिंद मालशे, लोकवाङ्मयगृह, मुंबई, १९९५.
- ४) वैखरी: भाषा आणि भाषाव्यवहार, डॉ. अशोक केळकर, मुंबई, १९८३
- ५) ध्वनिविचार - डॉ. ना. गो. कालेलकर, मौज प्रकाशन, मुंबई, आ. २, १९८५
- ६) भाषा: इतिहास आणि भूगोल- डॉ. ना. गो. कालेलकर, मौज प्रकाशन, मुंबई, आ. २, १९८५
- ७) भाषा आणि संस्कृती - डॉ. ना. गो. कालेलकर, मौज प्रकाशन, मुंबई, आ. २, १९८५
- ८) अर्वाचीन मराठी - डॉ. रमेश धोंगडे, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे,
- ९) मराठीचा भाषिक अभ्यास - डॉ. मु. श्री. कानडे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, आ. २, १९९८
- १०) मराठीच्या प्रमाणभाषेचे स्वरूप - डॉ. सुहासिनी लहू, महाराष्ट्र विद्यापीठ ग्रंथनिर्मिती मंडळ, नागपूर, १९८३.
- ११) शास्त्रीय मराठी व्याकरण - मो. के. दामले (संपा. कृ. श्री. अर्जुनवाडकर), देशमुख आणि कंपनी, पुणे, १९७०.

3.3 Major (Mandatory)

Course Title	आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास - १
Course Credits	4
Course Outcomes	<p>After going through the course, learners will be able to</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. मराठी कथळा प्रारंभ तऱ्हा १४० या कालखंडातील मराठी कथळा परिचय विद्यार्थ्यांना होईल. 2. लघुकथा, तंत्रप्रधान कथा, नवकथापूर्व कथा याची विद्यार्थ्यांना होईल. 3. 4. 5.
Module 1 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
<i>(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. अव्वल इंग्रजी कालखंड, प्रबोधन युगाची सुरुवात 2. महत्वाचे राजकीय बदल व महत्वाच्या घडामोडी 3. इंग्रजांचे शैक्षणिक धोरण, शैक्षणिक संस्था व उदारमतवादाचा प्रभाव 4. महत्वाचे सामाजिक बदल व महत्वाच्या सामाजिक सुधारणा 5. धर्मसुधारणेचे प्रयत्न व संस्थांचा उदय
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 2 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
<i>(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. अव्वल इंग्रजी काळातील साहित्यनिर्मिती आणि पुस्तकनिर्मिती यांचे स्वरूप 2. शालेय पाठ्यपुस्तके व व्याकरण ग्रंथ 3. कोशवाङ्मय 4. नियतकालिकांची सुरुवात व त्यांचे कार्य 5. भाषांतरित साहित्य
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 3 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to

(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	<ol style="list-style-type: none"> 1. वैचारिक निबंधवाड्मयाची सुरुवात वजडणघडण 2. वैचारिक निबंधवाड्मयाची ठळक वैशिष्ट्ये व कार्य 3. सुरुवातीचे निबंधलेखन - महत्वाच्या निबंधकारांचा स्थूल परिचय - विष्णुबुवा ब्रह्मचारी / लोकहितवादी / महात्मा जोतीबा फुले 4. निबंधकारांची दुसरी पिढी - महत्वाच्या निबंधकारांचा स्थूल परिचय - विष्णुशास्त्री चिपळूणकर / गो. ग. आगरकर/ लोकमान्य टिळक 5. वेगळ्या वाटा- महत्वाच्या निबंधकारांचा स्थूल परिचय - शि. म. परांजपे/ न. चिं. केळकर
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 4 (Credit 1)	
Learning Outcomes (Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	<p>After learning the module, learners will be able to</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. लघुनिबंधाची सुरुवात व स्वरूप(पर्सनल [स्रोत प्रभाव]- गुजगोष्ट- ना. सी. फडके 2. लघुनिबंधाची वाटचाल - महत्वाच्या निबंधकारांचा स्थूल परिचय - अनंत काणेकर / गो. वि. करंदीकर 3. ललितनिबंधाची सुरुवात व स्वरूप- कुसुमावती देशपांडे 4. ललित निबंधाची वाटचाल - महत्वाच्या निबंधकारांचा स्थूल परिचय - इरावती कर्वे / दुर्गा भागवत / श्री. वि. कुलकर्णी/ प्रकाश सं 5.
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •

Assignments/Activities towards Comprehensive Continuous Evaluation (CCE)

1. 50 गुणांच्या दोन परीक्षा घेणे आवश्यक आहे. त्यांच्या गुणांची सरासरी काढून ते अंतर्गत परीक्षेचे गुण मानावे.
2. या विषयाची अंतर्गत परीक्षा घेताना प्रकल्प / वर्गपरीक्षा / लघुप्रकल्प / सादरीकरण याच्या प्रमाणेच वस्तुनिष्ठ परीक्षा पद्धतीचाही समावेश करणे आवश्यक आहे.
3. -

References

- १) मराठी वाड्मयाचा इतिहास, संपा. रा. ग. जाधव, म. सा. प., पुणे, २००९/ २०१०
- २) प्रदक्षिणा (खंड १ व २), संपा. जयंत वष्ट. कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे, आ.७ वी, १९८०
- ३) मराठी साहित्य: प्रेरणा व स्वरूप, संपा. हातकणंगलेकर/ पवार, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९८२
- ४) मराठीलघुनिबंधाचा जनक कोण?- ना. सी. फडके, कुलकर्णी ग्रंथागार, पुणे, १९७६
- ५) साहित्य: अध्यापन व प्रकार, संपा. श्री. पु. भागवत, मौज प्रकाशन, मुंबई, १९८७
- ६) गतशतक शोधताना - स. गं. मालशे, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे, १९८९

3.4 Major (Mandatory)

Course Title	मराठी ललित गद्य
Course Credits	2
Course Outcomes	After going through the course, learners will be able to <ol style="list-style-type: none"> 1. ललितगद्य या साहित्यप्रकाराचा परिचय होईल. 2. ललितगद्य या साहित्यप्रकाराचा स्वरूप ज्ञात होईल. 3. ललितगद्याचा प्रकार व वैशिष्ट्य अभ्यासाने ज्ञात होईल. 4. 5.
Module 1 (Credit 1)	
Learning Outcomes <i>(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)</i>	After learning the module, learners will be able to <ol style="list-style-type: none"> 1. ललितगद्याचे स्वरूप, अन्य साहित्यप्रकारांपेक्षा वेगळेपण 2. ललितगद्यातील वास्तवाचे व सत्याचे स्वरूप, ललितगद्यातील मी आणि आत्मपरतेचे महत्त्व 3. ललितगद्याचे प्रमुख प्रकार (ललित निबंध, आत्मकथन, व्यक्तिचित्रे, प्रवासवर्णन) 4. मराठी ललितगद्याची परंपरा 5.
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 2 (Credit 1)	
Learning Outcomes <i>(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)</i>	After learning the module, learners will be able to <ol style="list-style-type: none"> 1. आत्मकथन या साहित्यप्रकाराचे स्वरूप, वैशिष्ट्ये व प्रकार 2. मराठीतील आत्मकथनपर लेखनाची परंपरा 3. मौनराग मधील अनुभवविश्वाचे स्वरूप 4. मौनरागची वाङ्मयीन वैशिष्ट्ये 5.
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 3 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to

(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	1.
	2. 3. 4.
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 4 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	1.
	2. 3. 4.
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •

Assignments/Activities towards Comprehensive Continuous Evaluation (CCE)

- 50 गुणांच्या दोन परीक्षा घेणे आवश्यक आहे. त्यांच्या गुणांची सरासरी काढून ते अंतर्गत परीक्षेचे गुण मानावे.
- या विषयाची अंतर्गत परीक्षा घेताना प्रकल्प / वर्गपरीक्षा / लघुप्रकल्प / सादरीकरण याच्या प्रमाणेच वस्तुनिष्ठ परीक्षा पद्धतीचाही समावेश करणे आवश्यक आहे.
-
-

References

- मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड ७ वा, संपा. रा. ग. जाधव, म. सा. प., पुणे, २००९/ २०१०
- मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, खंड ६ वा, संपा. गो. म. कुलकर्णी/ व. दि. कुलकर्णी, पुणे, १९८८
- प्रदक्षिणा (खंड १ व २), संपा. जयंत वष्ट. कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे, आ.७ वी, १९८०
- मराठी साहित्य: प्रेरणा व स्वरूप, संपा. हातकणंगलेकर/ पवार, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९८२
- मराठी लघुनिबंधाचा जनक कोण?- ना. सी. फडके, कुलकर्णी ग्रंथागार, पुणे, १९७६
- साहित्य: अध्यापन व प्रकार, संपा. श्री. पु. भागवत, मौज प्रकाशन, मुंबई, १९८७
- प्रवासवर्णन : किंवा वाङ्मयप्रकार, वसंत सावंत, मुंबई, १९८७
- चरित्र - आत्मचरित्र (तंत्र व इतिहास), अ. म. जोशी, नागपूर, १९५६
- लघुनिबंध ते मुक्तगद्य- वि. शं. चौगुले

3.5 Major (Electives)

Course Title	मराठी लोकसाहित्य
Course Credits	4
Course Outcomes	After going through the course, learners will be able to <ol style="list-style-type: none"> 1. मराठी लोकसाहित्याची व लोककलांची परंपरा समजेल. 2. लोकसंस्कृतीचे आणि लोकरुढींचे स्वरूप लक्षात येईल. 3. लोकसाहित्यातील आदिबंध व मिथके यांचे आकलन होईल. 4. मराठी साहित्यातील मिथकांचा उगम जाणून घेता येईल. 5.
Module 1 (Credit 1)	
Learning Outcomes <i>(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)</i>	After learning the module, learners will be able to <ol style="list-style-type: none"> 1. लोकसाहित्य, लोकविद्या या संज्ञांचा परिचय. लोकसाहित्याची लक्षणे 2. लोकसाहित्यातील लोक, लोकसंस्कृती आणि ठळक प्रवृत्ती 3. लोकसाहित्यातील मिथके, आदिबंध आणि आदिप्रतिमा 4. लोकसाहित्य व ललित साहित्य यातील साम्यभेद 5.
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 2 (Credit 1)	
Learning Outcomes <i>(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)</i>	After learning the module, learners will be able to <ol style="list-style-type: none"> 1. मराठी लोकसाहित्याचा परिचय. 2. मराठी लोकगीतांचे स्वरूप व प्रकार 3. मराठी लोककथा : स्वरूप व प्रकार 4. मराठी लोकसाहित्यातील स्त्रियांचे कार्य
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 3 (Credit 1)	
Learning Outcomes <i>(Specific related to the module..</i>	After learning the module, learners will be able to <ol style="list-style-type: none"> 1. मराठी लोकनाट्याचे स्वरूप: लोकनाट्य, विधिनाट्य व नाट्यविधी

e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	2. दशावतार : स्वरूप व वैशिष्ट्ये 3. तमाशा : स्वरूप व वैशिष्ट्ये 4. गोंधळ व जागरण - स्वरूप व वैशिष्ट्ये
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- • ----
Module 4 (Credit 1)	
Learning Outcomes (Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	After learning the module, learners will be able to 1. लोकसाहित्याचे संकलन, अभ्यास व संशोधन 2. लोकसाहित्याचा अभ्यास- संप्रदाय व पद्धती(भाषाशास्त्रीय/ निसर्गरूपकवादी/ भ्रांतकल्पनावादी/ हेतुकथावादी) 3. लोकसाहित्याविषयीचा भारतमूलक सिद्धांत 4. लोकसाहित्याच्या अभ्यासपद्धती - कार्यान्वयी/ संदर्भान्वयी/ आंतरसांस्कृतिक/ लोकसांस्कृतिक
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- • ----

Assignments/Activities towards Comprehensive Continuous Evaluation (CCE)

1. 50 गुणांच्या दोन परीक्षा घेणे आवश्यक आहे. त्यांच्या गुणांची सरासरी काढून ते अंतर्गत परीक्षेचे गुण मानावे.
2. या विषयाची अंतर्गत परीक्षा घेताना प्रकल्प / वर्गपरीक्षा / लघुप्रकल्प / सादरीकरण इ. स्वरूपात घ्यावी.
3. -
- 4.

References

- १) लोकसाहित्याचे स्वरूप, प्रभाकर मांडे, परिमल प्रकाशन, औरंगाबाद, १९७८
- २) लोकसाहित्याचे अंतःप्रवाह, प्रभाकर मांडे, गोदावरी प्रकाशन, औरंगाबाद, १९७५
- ३) लोकसंगकला आणि नागर रंगभूमी, प्रभाकर मांडे, सविता प्रकाशन, औरंगाबाद, १९८९
- ४) मिथक आणि नाटक, तारा भवाळकर, सविता प्रकाशन, औरंगाबाद, १९८८
- ५) लोकसाहित्यातील स्त्रीप्रतिमा, तारा भवाळकर, सुगावा प्रकाशन, पुणे, १९९०
- ६) मराठी लोककथा : स्वरूपमीमांसा, वैदेही कोळेकर, सविता प्रकाशन, औरंगाबाद, १९८७
- ७) लोकसाहित्य शब्दकोश – सरोजिनी बाबर, महा. रा. लो. सा. समिती, मुंबई, १९७३
- ८) लोकसंस्कृतीची क्षितिजे, रा. चिं. ढेरे, विश्वकर्मा प्रकाशन, पुणे, १९७९
- ९) संतसाहित्य आणि लोकसाहित्य : काही अनुबंध, रा. चिं. ढेरे, श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे, १९७८
- १०) समीक्षा संज्ञा कोश (वाङ्मय कोश खंड ४) संपा. विजया राजाध्यक्ष व इतर, म.रा.सा.सं.मंडळ, मुंबई, २००२

3.5 Major (Electives)

Course Title	मराठी स्त्रीसाहित्य
Course Credits	4
Course Outcomes	<p>After going through the course, learners will be able to</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. मराठी स्त्रीसाहित्याचे स्वरूप व परंपरा यांचा सूक्ष्म परिचय होईल. 2. मराठी स्त्रीसाहित्यातील आत्माविष्काराचे व भाषेचे वेगळेपण समजेल. 3. स्त्री लिखित साहित्य आणि पुरुष लिखित साहित्य यांच्यातील भेद लक्षात येईल. 4. 5.
Module 1 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
<i>(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. मध्ययुगीन मराठी स्त्रीसाहित्यामागील प्रेरणा 2. मध्ययुगीन मराठी स्त्रीसाहित्यामधून प्रकट होणारे स्त्रीजीवनाचे पैलू 3. मध्ययुगीन मराठी स्त्रीसाहित्यातील स्त्रीजाणिवेचे स्वरूप 4. मध्ययुगीन मराठी स्त्रीसाहित्याचे स्वरूप व वेगळेपण 5.
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 2 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
<i>(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. स्वातंत्र्यपूर्वकाळातील स्त्रीसाहित्यामागील प्रेरणा, स्त्रीसाहित्यामधून प्रकट होणारे स्त्रीजीवनाचे पैलू, स्त्रीजाणिवेचे स्वरूप 2. या काळातील मराठी स्त्रीसाहित्याचे स्वरूप व वेगळेपण 3. स्वातंत्र्योत्तर काळातील स्त्रीसाहित्यामधून प्रकट होणारे स्त्रीजीवनाचे पैलू 4. स्त्रीवादाच्या प्रभावामुळे या काळातील मराठी स्त्रीसाहित्यातील बदललेल्या स्त्रीप्रतिमेचे स्वरूप व वेगळेपण 5.
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 3 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to

(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	1. जनाबाईंच्या अभंगांमधून व्यक्त होणारे मध्ययुगीन काळातील स्त्रीजीवनाचे पैलू
	2. जनाबाईंच्या अभंगांमागील विविध प्रेरणा व स्त्रीमनाचे दर्शन
	3. जनाबाईंच्या अभंगांमधून व्यक्त होणारी स्त्रीजाणीव
	4. जनाबाईंच्या अभंगांचे स्वरूप व वेगळेपण
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 4 (Credit 1)	
(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	Learning Outcomes After learning the module, learners will be able to
	1. आंधळ्यांच्या गाईमधून व्यक्त होणारे आधुनिक महानगरीजगातील स्त्रीजीवनाचे पैलू
	2. आंधळ्यांच्या गाईमधून व्यक्त होणारी आधुनिक स्त्रीची जाणीव
	3. आंधळ्यांच्या गाईमधून व्यक्त होणारी स्त्रीवादी आशयसूत्रे
Content Outline	4. आंधळ्यांच्या गाईमधील स्त्रीप्रतिमेचे व भाषेचे वेगळेपण
	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •

Assignments/Activities towards Comprehensive Continuous Evaluation (CCE)

1. 50 गुणांच्या दोन परीक्षा घेणे आवश्यक आहे. त्यांच्या गुणांची सरासरी काढून ते अंतर्गत परीक्षेचे गुण मानावे.
2. या विषयाची अंतर्गत परीक्षा घेताना प्रकल्प / वर्गपरीक्षा / लघुप्रकल्प / सादरीकरण इ. स्वरूपात घ्यावी.
3. -
- 4.

References

- १) स्त्रीसाहित्याचा मागोवा(खंड १ ते ४), संपा. मंद खांडगे व इतर, साहित्यप्रेमी भगिनीमंडळ, पुणे
- २) अर्धे आकाश, अश्विनी धोंगडे, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे
- ३) संत कवयित्री – इंदुमती शेवडे, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
- ४) मराठी लेखिका : चिंतन व चिंता, भालचंद्र फडके
- ५) लोकसाहित्यातील स्त्रीप्रतिमा, तारा भवाळकर
- ६) मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, संपा. रा. ग. जाधव, म. सा. प., पुणे
- ७) स्त्रीलिखित मराठी कादंबरी, संपा. अरुणा ढेरे, २०१३, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे
- ८) स्त्रीलिखित मराठी कथा, संपा. अरुणा ढेरे, २०१४, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे
- ९) १९८० नंतरचे स्त्री-निर्मित कथनपर साहित्य, संपा. पुष्पलताराजापुरे-तापस, २०१०, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर

3.6 RM

Course Title	संशोधनशास्त्र
Course Credits	4
Course Outcomes	After going through the course, learners will be able to <ol style="list-style-type: none"> 1. संशोधन संकल्पना विद्यार्थिनींना समजून घेता येईल. 2. संशोधनाचा महत्त्व व उपयोजन ज्ञात होईल. 3. संशोधनाच्या साधनांचा ज्ञान होईल. 4. 5.
Module 1 (Credit 1)	
Learning Outcomes (Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	After learning the module, learners will be able to <ol style="list-style-type: none"> 1. संशोधनाचे स्वरूप : व्याख्या, प्रेरणा, गृहीतकृत्य, निष्कर्ष 2. संशोधनप्रक्रियेतील टप्पे- विषयनिश्चिती, अभ्युपगम निश्चिती, संशोधन आराखडा 3. संशोधनाचे प्रकार - वैज्ञानिक संशोधन, सामाजिक शास्त्रांमधील संशोधन, साहित्यसंशोधन 4. माहितीचे संकलन करण्याच्या पद्धती, वर्गीकरण व विश्लेषण 5.
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- • ----
Module 2 (Credit 1)	
Learning Outcomes (Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	After learning the module, learners will be able to <ol style="list-style-type: none"> 1. साहित्य संशोधन व समीक्षा : अनुबंध 2. संशोधन पद्धती - पाठचिकित्सा, तौलनिक, स्त्रीवादी, विगमनात्मक-निगमनात्मक 3. 4. 5.
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- • ----
Module 3 (Credit 1)	
Learning Outcomes (Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	After learning the module, learners will be able to <ol style="list-style-type: none"> 1. पूर्वसंशोधनाचा आढावा व खंडन-मंडन

e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	2. ग्रंथालयीन साधने, पुढीकांचा वापर 3. प्रश्नावली, मुलाखती, सर्वेक्षण, ध्वनिमुद्रण, चित्रीकरण इत्यादी 4. आवश्यकतेनुसार साधनांची निर्मिती
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- • ----
Module 4 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	1. साहित्यसंशोधन- स्वरूप व व्याप्ती 2. आंतरविद्याशाखीय ज्ञानदृष्टी व साहित्यसंशोधन 3. मध्ययुगीन साहित्याचे संशोधन 4. शोधनिबंधाची/ प्रबंधाची लेखनपद्धती
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- • ----

Assignments/Activities towards Comprehensive Continuous Evaluation (CCE)

- 50 गुणांच्या दोन परीक्षा घेणे आवश्यक आहे. त्यांच्या गुणांची सरासरी काढून ते अंतर्गत परीक्षेचे गुण मानावे.
- या विषयाची अंतर्गत परीक्षा घेताना प्रकल्प / वर्गपरीक्षा / लघुप्रकल्प / सादरीकरण याच्या प्रमाणेच वस्तुनिष्ठ परीक्षा पद्धतीचाही समावेश करणे आवश्यक आहे.
-
-

References

- भाषा आणि साहित्य संशोधन, संपा. वसंत जोशी खंड १, १९८१, म.सा.प. पुणे
- भाषा आणि साहित्य संशोधन, संपा. वसंत जोशी खंड २, १९८१, म.सा.प. पुणे
- भाषा आणि साहित्य संशोधन, संपा. वसंत जोशी खंड ३, १९८१, म.सा.प. पुणे
- संशोधन सिद्धांत आणि पद्धती, सदा कऱ्हाडे, १९९७, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई
- संहिता समीक्षा आणि पारिभाषिक संज्ञा, वसंत दावतर, म.रा.सा. सं. मंडळ, मुंबई
- मराठी संशोधनविद्या उषा देशमुख, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
- शोधनिबंधाची लेखनपद्धती, मिलिंद मालशे १९७९ म. सा. प., पुणे
- तपोनिधी, संपा. भारती निरगुडकर, २०१९, पॉप्युलर प्रकाशन, पुणे

4.1 Major (Mandatory)

Course Title	साहित्यविचार (पाश्चात्य)- १
Course Credits	4
Course Outcomes	<p>After going through the course, learners will be able to</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. विद्यार्थ्यांना अनुकृती सिद्धांताचा आकलन होईल. 2. साहित्याच्या रुपबंधाचा परिचय होईल. 3. विद्यार्थ्यांना साहित्य निर्मितीप्रक्रियेचा आकलन होईल. 4. विद्यार्थ्यांना साहित्य प्रयोजन विचारातील प्लेटो, अँरिस्टॉटल आदींच्या विचारांचा आकलन होईल. 5. विद्यार्थी लौकिकतावादी व अलौकिकतावादी भूमिकांतील फरक समजून घेतील.
Module 1 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	<ol style="list-style-type: none"> 1. अनुकृती सिद्धांत - प्लेटोची मांडणी 2. अनुकृती सिद्धांत - अँरिस्टॉटलची भूमिका 3. अँरिस्टॉटलची वाङ्मयीन घाटाची कल्पना / आदि-मध्य व अंत या संकल्पना 4. साहित्याचा रुपबंध 5.
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 2 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	<ol style="list-style-type: none"> 1. साहित्याच्या निर्मितीप्रक्रियेमागील रुपस्फुरण (चमत्कृती), स्फूर्ती यांचे कार्य 2. प्रतिभाशक्तीचे स्वरूप व कार्य 3. साहित्याच्या निर्मितीप्रक्रियेमधील कल्पनाशक्तीचे स्थान व कल्पनाशक्तीचे प्रकार 4. साहित्याच्या निर्मितीप्रक्रियेविषयीचा कांटचा विचार 5.
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 3 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to

(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	1. प्लेटोचा नीतिविचार
	2. ऑरिस्टॉटलची कॅथार्सिस विषयक भूमिका
	3. प्रेरणासंतुलन - आय. □ रिचर्डस
	4. लौकिकतावादी व अलौकिकतावादी भूमिका
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 4 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	1. विदग्धता (ह. ना. आपटे) / सविकल्प समाधी (न. चिं. केळकर)
	2. बा. सी. मर्ढेकरांचा लयसिद्धांत
	3. भावनानिष्ठ समतानता आणि आत्मनिष्ठा - मर्ढेकरांचा विचार
	4. पोत - द. ग. गोडसे/ मानुषतेचे तत्त्व - शरच्चंद्र मुक्तिबोध
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •

Assignments/Activities towards Comprehensive Continuous Evaluation (CCE)

- 50 गुणांच्या दोन परीक्षा घेणे आवश्यक आहे. त्यांच्या गुणांची सरासरी काढून ते अंतर्गत परीक्षेचे गुण मानावे.
- या विषयाची अंतर्गत परीक्षा घेताना प्रकल्प / वर्गपरीक्षा / लघुप्रकल्प / सादरीकरण याच्या प्रमाणेच वस्तुनिष्ठ परीक्षा पद्धतीचाही समावेश करणे आवश्यक आहे.
-
-

References

- १) सौंदर्यमीमांसा, रा. भा. पाटणकर, मौज प्रकाशन, मुंबई.
- २) कांटची सौंदर्यमीमांसा, रा. भा. पाटणकर, मौज प्रकाशन, मुंबई.
- ३) सौंदर्य आणि साहित्य, बा. सी. मर्ढेकर, मौज प्रकाशन, मुंबई.
- ४) सृष्टी, साहित्य आणि सौंदर्यमूल्य, शरच्चंद्र मुक्तिबोध, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई.
- ५) सौंदर्यानुभव, प्रभाकर पाध्ये, मौज प्रकाशन, मुंबई.
- ६) निवडक मराठी समीक्षा, संपा.- पवार/ हातकणंगलेकर, १९९९, साहित्य अकादमी, नवी दिल्ली
- ७) ऑरिस्टॉटलचे काव्यशास्त्र, गो. वि. करंदीकर, १९७८, मौज प्रकाशन, मुंबई
- ८) साहित्यशास्त्र: स्वरूप आणि समस्या, वसंत पाटणकर, २००६, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे
- ९) पोत, द. ग. गोडसे, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.

4.2 Major (Mandatory)

Course Title	भाषाविज्ञान- २
Course Credits	4
Course Outcomes	<p>After going through the course, learners will be able to</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ऐतिहासिक भाषाविज्ञान या अभ्यासक्षेत्राचे कालक्रमिक स्वरूप व उद्दिष्टे ज्ञात होईल. 2. भाषाकुळ संकल्पनेचे आकलन होईल. 3. भारतीय भाषाकुळाचा परिचय होईल. 4. मराठी भाषा उत्पत्तीचा परिचय होईल. 5.
Module 1 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ऐतिहासिकभाषाविज्ञान या अभ्यासक्षेत्राचे कालक्रमिक स्वरूप व उद्दिष्टे 2. बहुभाषिक व द्विभाषिक पुनर्रचना पद्धतीमागील गृहीतत्वे - ध्वनिपरिवर्तनाची नियमितता आणि भाषाकुलाची संकल्पना 3. बहुभाषिक व द्विभाषिक पुनर्रचना पद्धतीचे स्वरूप व तर्कपद्धती 4. भाषिक परिवर्तनाचे स्वरूप, कारणे व सिद्धांत 5. स्वनपरिवर्तनाचे स्वरूप, कारणे, प्रकार व प्रक्रिया 6. भाषेतील सदृशता, तिचे कार्य, सादृश्यमूलक विस्तार, सादृश्यमूलक परिवर्तनाचे प्रकार
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 2 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	<ol style="list-style-type: none"> 1. अर्थपरिवर्तनाचे स्वरूप, कारणे व प्रकार (जुने व नवे वर्गीकरण) 2. भाषिक आदानाची प्रक्रिया, हेतू व प्रकार (ब्ल्युमफील्ड व हॉकेट यांची वर्गीकरणे) 3. इंडोयुरोपियन भाषाकुल - उगम, शाखा व उपशाखा, इंडोइरानियन शाखा 4. द्रविड भाषाकुल - प्रदेश व महत्वाच्या भाषा 5. इंडोचायनीज भाषाकुल - प्रदेश व महत्वाच्या भाषा 6. ऑस्ट्रोएशियन भाषाकुल - प्रदेश व महत्वाच्या भाषा
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •

Module 3 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	1. मराठीच्या उत्पत्तीच्या अभ्यासाची साधने - शिलालेख, ताम्रपट व ग्रंथ
	2. मराठीचा उत्पत्तीकाळ व उद्गमाची कारणे - मतमतांतरे (वि. का. राजवाडे, कृ. पा. कुलकर्णी, वैद्य-गुणे वाद, शं. गो. तुळपुळे, साउथवर्थ)
	3. मराठीचे भाषाकुल व जननी भाषा- मतमतांतरे (वि. का. राजवाडे, कृ. पा. कुलकर्णी, वैद्य-गुणे वाद, शं. गो. तुळपुळे, विश्वनाथ खैरे, शं. बा. जोशी)
	4. कलिकभेदाची संकल्पना, मराठीचा आदिकाल - अभ्यासाची साधने व अडचणी
	5. आदिकालीन मराठीचे स्वरूप - ध्वनिप्रक्रिया, व्याकरणिक व भाषिक विशेष
	6. यादवकालीन मराठीचे स्वरूप - ध्वनिप्रक्रिया, व्याकरणिक व भाषिक विशेष
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 4 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	1. मध्यकालीन मराठीच्या अभ्यासाची साधने व अडचणी
	2. मध्यकालीन मराठीचे स्वरूप - ध्वनिप्रक्रिया, व्याकरणिक व भाषिक विशेष
	3. मध्यकालीन मराठीवरील फार्सीचा प्रभाव - शब्दसंग्रह व प्रत्यय यांचे आदान
	4. अर्वाचीन मराठी (अव्वल इंग्रजी काळ) - अभ्यासाची साधने व अडचणी
	5. अर्वाचीन मराठी (अव्वल इंग्रजी काळ)- ध्वनिप्रक्रिया, व्याकरणिक व भाषिक विशेष
	6. अर्वाचीन मराठीवरील इंग्रजीचा प्रभाव
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •

Assignments/Activities towards Comprehensive Continuous Evaluation (CCE)

1. 50 गुणांच्या दोन परीक्षा घेणे आवश्यक आहे. त्यांच्या गुणांची सरासरी काढून ते अंतर्गत परीक्षेचे गुण मानावे.
2. या विषयाची अंतर्गत परीक्षा घेताना प्रकल्प / वर्गपरीक्षा / लघुप्रकल्प / सादरीकरण याच्या प्रमाणेच वस्तुनिष्ठ परीक्षा पद्धतीचाही समावेश करणे आवश्यक आहे.
3. -
- 4.

References

- १) भाषाविज्ञान : वर्णनात्मक आणि ऐतिहासिक, संपा.- डॉ. स. गं. मालशे, डॉ. हे. वि. इनामदार, डॉ. अंजली सोमण, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, आ. ४, २०१०.
- २) भाषेचे आणि भाषाभ्यासाचे विकसन - वृद्धि: - दिनेश ड. माहुलकर, राज्य मराठी विकास संस्था, मुंबई, २०००
- ३) मराठीचे ऐतिहासिक भाषाशास्त्र - र. रा. गोसावी, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, १९९९
- ४) मराठी भाषा : उद्गम व विकास - कृ. पां. कुलकर्णी, मॉडर्न बुक डेपो, पुणे, आ. ४, १९६३
- ५) यादवकालीन मराठी भाषा - शं. गो. तुळपुळे, १९७३
- ६) भाषा: इतिहास आणि भूगोल- डॉ. ना. गो. कालेलकर, मौज प्रकाशन, मुंबई, आ. २, १९८५
- ७) भाषा आणि संस्कृती - डॉ. ना. गो. कालेलकर, मौज प्रकाशन, मुंबई, आ. २, १९८५
- ८) अर्वाचीन मराठी - डॉ. रमेश धोंगडे, काँटिनेंटल प्रकाशन, पुणे, १९८३
- ९) मराठीचा भाषिक अभ्यास - डॉ. मु. श्री. कानडे, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, आ. २, १९९८
- १०) मराठीचे कोरीव लेख - शं. गो. तुळपुळे, १९६३
- ११) मराठी भाषेचे मूळ, विश्वनाथ खैरे, १९७९
- १२) अक्षरयात्रा २००८, अरुण प्रभुणे, (संपा), अ. भा. म. सा. महामंडळ, औरंगाबाद

4.3 Major (Mandatory)

Course Title	आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास- २
Course Credits	4
Course Outcomes	After going through the course, learners will be able to <ol style="list-style-type: none"> 1. मराठी कथळा प्रारंभ तऱ्हा १९४० या कालखंडातील मराठी कथळा परिचय विद्यार्थ्यांना होईल. 2. लघुकथा, तंत्रप्रधान कथा, नवकथापूर्व कथा याची विद्यार्थ्यांना होईल. 3. नवकथा व नवकथानंतरच्या कथळी माहिती विद्यार्थ्यांना होईल. 4. दीर्घकथा, दलित व ग्रामीण कथळा परंपरा विद्यार्थ्यांना आकलन होईल. 5.
Module 1 (Credit 1)	
Learning Outcomes <i>(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)</i>	After learning the module, learners will be able to <ol style="list-style-type: none"> 1. प्रारंभीचे कथालेखन - स्फुटगोष्ट - ह. ना. आपटे/ संपूर्ण गोष्ट - वि. सी. गुर्जर, काशीबाई कानिटकर 2. लघुकथेची सुरुवात - दिवाकर कृष्ण 3. तंत्रप्रधान कथा - ना. सी. फडके, वि. स. खांडेकर 4. नवकथापूर्व कथा - दिवाकर कृष्ण, विभावरी शिरूरकर, वामन चोरघडे, कुसुमावती देशपांडे 5.
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 2 (Credit 1)	
Learning Outcomes <i>(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)</i>	After learning the module, learners will be able to <ol style="list-style-type: none"> 1. नवकथा - गाडगीळ, गोखले, भावे, माडगुळकर 2. नवकथेनंतरची कथा - जी. [कुलकर्णी, चिं. त्र्य. खानोलकर, कमल देसाई, विजया राजाध्यक्ष 3. दीर्घकथा - भारत सासणे 4. दलित व ग्रामीण कथा 5.
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 3 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to

(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	1. प्रारंभीचे कादंबरी लेखन - सामाजिक कादंबरी - ह. ना. आपटे
	2. वामन मल्हार, केतकर, ना. ह. आपटे, विभावरी शिरूरकर
	3. रंजनप्रधान कादंबरी - मुक्तामाला/ फडके, खांडेकर, माडखोलकर
	4. ऐतिहासिक कादंबरी - हरिभाऊ, नाथमाधव ते रणजीत देसाई
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 4 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	1. नवकादंबरी - मर्ढेकर, नेमाडे, भाऊ पाध्ये
	2. दलित कादंबरी
	3. ग्रामीण कादंबरी
	4. स्त्री कादंबरीकार
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •

Assignments/Activities towards Comprehensive Continuous Evaluation (CCE)

- 50 गुणांच्या दोन परीक्षा घेणे आवश्यक आहे. त्यांच्या गुणांची सरासरी काढून ते अंतर्गत परीक्षेचे गुण मानावे.
- या विषयाची अंतर्गत परीक्षा घेताना प्रकल्प / वर्गपरीक्षा / लघुप्रकल्प / सादरीकरण याच्या प्रमाणेच वस्तुनिष्ठ परीक्षा पद्धतीचाही समावेश करणे आवश्यक आहे.
-
-

References

- मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, संपा. रा. ग. जाधव, म. सा. प., पुणे
- प्रदक्षिणा (खंड १ व २), संपा. जयंत वष्ट. कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे
- मराठी साहित्य: प्रेरणा व स्वरूप, संपा. हातकणंगलेकर/ पवार, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई.
- मराठी कादंबरी : पहिले शतक, कुसुमावती देशपांडे, मुंबई मराठी साहित्य संघ, मुंबई, १९५३
- मराठी कथा : उद्गम व विकास – इंदुमती शेवडे, सोमैय्या पब्लिकेशन्स प्रा. लि., मुंबई, १९७३
- अवलोकन, दिगंबर पाध्ये, लोकवाङ्मय गृह, मुंबई, २०१२
- कादंबरीविषयी, हरिश्चंद्र थोरात, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २००६
- खडक आणि पाणी, गंगाधर गाडगीळ, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, १९६३
- मराठी कादंबरी- आस्वाद यात्रा, संपा. विजया राजाध्यक्ष, पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, २००८
- मराठी कादंबरी : परंपरा आणि चिकित्सा, संपा. सलालकर/ बोपचे, विजय प्रकाशन, नागपूर, २०१९

4.4 Major (Mandatory)

Course Title	मराठी वैचारिक साहित्य
Course Credits	2
Course Outcomes	<p>After going through the course, learners will be able to</p> <ol style="list-style-type: none"> वैचारिक साहित्याची संकल्पना, स्वरूप व प्रकार यांचा आकलन होईल. वैचारिक साहित्य व ललित साहित्य यांच्यातील परस्पर संबंध समजून घेईल.
Module 1 (Credit 1)	
Learning Outcomes <i>(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)</i>	<p>After learning the module, learners will be able to</p> <ol style="list-style-type: none"> वैचारिक साहित्याची संकल्पना व स्वरूप विशेष (विचार व तथ्ये यांची वस्तुनिष्ठ मांडणी, पूर्वमतांचे खंडन वा मंडन, तार्किकता, युक्तिवाद, सुस्पष्ट भाषाशैली इत्यादी.) वैचारिक साहित्याचे प्रकार - वैचारिक निबंध / संशोधनपर लेखन / समीक्षात्मक लेखन / शास्त्रीय लेखन वैचारिक साहित्य आणि ललित साहित्य - परस्परसंबंध वैचारिक साहित्यातील मी चे स्वरूप
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> ---- ----
Module 2 (Credit 1)	
Learning Outcomes <i>(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)</i>	<p>After learning the module, learners will be able to</p> <ol style="list-style-type: none"> शेतकऱ्याचा असूडमधील विचारांचे स्वरूप शेतकऱ्याचा असूडमधील समाजदर्शन शेतकऱ्याचा असूडमधून जाणवणारी जीवनदृष्टी शेतकऱ्याचा असूडमधील भाषा व शैली
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> ---- ----
Module 3 (Credit 1)	

Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	1.
	2.
	3.
	4.
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 4 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	1.
	2.
	3.
	4.
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •

Assignments/Activities towards Comprehensive Continuous Evaluation (CCE)

1. 50 गुणांच्या दोन परीक्षा घेणे आवश्यक आहे. त्यांच्या गुणांची सरासरी काढून ते अंतर्गत परीक्षेचे गुण मानावे.
2. या विषयाची अंतर्गत परीक्षा घेताना प्रकल्प / वर्गपरीक्षा / लघुप्रकल्प / सादरीकरण याच्या प्रमाणेच वस्तुनिष्ठ परीक्षा पद्धतीचाही समावेश करणे आवश्यक आहे.
3. -
- 4.

References

- १) विचार शिल्प, संपा. रा. ग. जाधव, १९७५, कॉटिनेंटल प्रकाशन, पुणे
- २) प्रदक्षिणा (खंड १ व २), संपा. जयंत वष्ट. कॉन्टिनेंटल प्रकाशन, पुणे

4.5 Major (Electives)

Course Title	स्त्रीवादी साहित्य आणि समीक्षा
Course Credits	4
Course Outcomes	<p>After going through the course, learners will be able to</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. स्त्रीवाद या विचारसरणीचा आकलन होईल. 2. पितृसत्ताक समाजव्यवस्थेतील स्त्री-पुरुष विषमता आणि स्त्रीचलशोषण याची विद्यार्थ्यांना माहिती मिळेल. 3. विद्यार्थी स्त्रीवादाच्या विविध प्रवाहाशी ज्ञात होतील. 4. स्त्रीवादी समीक्षा पद्धतीचा परिचय होईल. 5. जाळर संकल्पना व तिचा महत्त्व ज्ञात होईल.
Module 1 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
<i>(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. स्त्रीवाद या विचारसरणीचे स्वरूप व पार्श्वभूमी 2. पितृसत्ताक समाजव्यवस्थेचे स्वरूप व स्त्रीची अभावात्मक प्रतिमा 3. पितृसत्ताक समाजव्यवस्थेतील संस्थांमार्फत होणारे स्त्रीच्या अस्तित्वाचे खच्चीकरण, स्त्री-पुरुष विषमता व तिचे उदात्तीकरण 4. अन्यमानवतावादी विचारसरणीपेक्षा स्त्रीवादाचे वेगळेपण 5.
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 2 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
<i>(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. उदारमतवादी स्त्रीवाद 2. मार्क्सवादी स्त्रीवाद 3. जहाल स्त्रीवाद 4. भारतीय स्त्रीवाद 5.
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 3 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to

(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	1. स्त्रीवादी समीक्षा पद्धतीची उद्दिष्टे
	2. स्त्रीवादी समीक्षा पद्धती (feminist criticism) 3. स्त्रीकेंद्री समीक्षा पद्धती (gynocritics) 4. जेन्डर संकल्पना व तिचे महत्त्व
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 4 (Credit 1)	
(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	Learning Outcomes After learning the module, learners will be able to
	1. स्त्रीवादी समीक्षापद्धतीचे उपयोजन करणे 2. स्त्रीवादी आशयसूत्रांचा शोध घेणे 3. स्त्रीप्रतिमेचे स्वरूप अभ्यासणे 4. भाषेची वैशिष्ट्ये शोधणे
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •

Assignments/Activities towards Comprehensive Continuous Evaluation (CCE)

- 50 गुणांच्या दोन परीक्षा घेणे आवश्यक आहे. त्यांच्या गुणांची सरासरी काढून ते अंतर्गत परीक्षेचे गुण मानावे.
- या विषयाची अंतर्गत परीक्षा घेताना प्रकल्प / वर्गपरीक्षा / लघुप्रकल्प / सादरीकरण इ. स्वरूपात घ्यावी. [कि परीक्षा उपयोजनावर घ्यावी.
-
-

References

- स्त्रीवादी समीक्षा- स्वरूप आणि उपयोजन, अश्विनी धोंगडे, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे.
- स्त्रीवाद, संकलन- सुमती लांडे, २००७, शब्दालय प्रकाशन, श्रीरामपूर
- अर्थे आकाश, अश्विनी धोंगडे, २०१९, दिलीपराज प्रकाशन, पुणे.
- समीक्षा - संज्ञा कोश (वाङ्मय कोश खंड ४), संपा. विजया राजाध्यक्ष व इतर, म. रा. सा. स. म. मुंबई
- समीक्षा मीमांसा, गंगाधर पाटील, २०११, मौज प्रकाशन, मुंबई

4.5 Major (Electives)

Course Title	आंबेडकरवादी साहित्य
Course Credits	4
Course Outcomes	<p>After going through the course, learners will be able to</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. आंबेडकरी चळवळ व दलित साहित्याचा आकलन होईल. 2. दलित साहित्याची प्रवृत्ती, स्वरूप आणि स्थित्यंतरांची माहिती मिळेल. 3. आंबेडकरवादी विचारांचा आकलन होईल. 4. आंबेडकरवादाचा मराठी साहित्यावरील परिणाम विद्यार्थी समजून घेतील. 5.
Module 1 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
<i>(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. आंबेडकरी चळवळ, दलित साहित्याची चळवळ, दलित पंथ 2. दलित साहित्याची संकल्पना, प्रेरणा, स्वरूप 3. दलित साहित्यातील वेदना, विद्रोह इ. 4. दलित साहित्याची स्थित्यंतरे- दलित साहित्य, बौद्ध साहित्य, फुले-आंबेडकरी प्रेरणेचे साहित्य, 5. आंबेडकरी साहित्य- संकल्पना, स्वरूप, विशेष इ.
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- • ----
Module 2 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
<i>(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. आंबेडकरवाद संकल्पना, पार्श्वभूमी 2. आंबेडकरवादाची मूल्ये, आंबेडकरी जीवनदृष्टी 3. साहित्यविषयक दृष्टिकोन- आंबेडकरवादाचा मराठी साहित्यावरील परिणाम 4.
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- • ----
Module 3 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to

(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	1. मराठी आंबेडकरी कादंबरीची संकल्पना, स्वरूप, विशेष
	2. आंबेडकरी कादंबरीचा धावता आढावा. 3. बाबुराव बागुल यांच्या 'कोंडी' या कादंबरीतील आशयसूत्रे 4. 'कोंडी' या कादंबरीचा वाङ्मयीन आणि सामाजिक अंगाने अभ्यास 5. 'कोंडी' या कादंबरीतून अभिव्यक्त होणारा लेखकाचा दृष्टिकोन
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 4 (Credit 1)	
(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	Learning Outcomes After learning the module, learners will be able to
	1. आंबेडकरी रंगभूमीची संकल्पना, स्वरूप, प्रेरणा, विशेष 2. बोधी नाट्यचळवळ, बोधी नाट्यचळवळीचे वेगळेपण 3. आंबेडकरी नाटकाची संकल्पना, स्वरूप, विशेष आणि आंबेडकरी नाटकाचा धावता आढावा 4. अरुण मिरजकर यांच्या 'निब्बाण' या नाटकातील आशय सूत्रे 5. या नाटकाचा वाङ्मयीन आणि आंबेडकरवादाच्या अंगाने अभ्यास, या नाटकातील सामाजिक वास्तव आणि तत्वज्ञान 6. 'निब्बाण' या नाटकातून अभिव्यक्त होणारा नाटककाराचा दृष्टिकोन
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •

Assignments/Activities towards Comprehensive Continuous Evaluation (CCE)

1. 50 गुणांच्या दोन परीक्षा घेणे आवश्यक आहे. त्यांच्या गुणांची सरासरी काढून ते अंतर्गत परीक्षेचे गुण मानावे.
2. या विषयाची अंतर्गत परीक्षा घेताना प्रकल्प / वर्गपरीक्षा / लघुप्रकल्प / सादरीकरण याच्या प्रमाणेच वस्तुनिष्ठ परीक्षा पद्धतीचाही समावेश करणे आवश्यक आहे.
3. -
- 4.

References

- १) दलित साहित्य वेदना आणि विद्रोह, फडके भालचंद्रश्रीविद्या प्रकाशन, पुणे १९७७
- २) दलित साहित्य प्रेरणा आणि प्रवृत्ती, खरात शंकरराव इनामदार बंधू प्रकाशन, पुणे १९७८
- ३) दलित साहित्य आजचे क्रांतिविज्ञान, बागुल बाबुराव बुद्धिस्ट पब्लिसिंग हाऊस, नागपूर १९८१
- ४) दलित साहित्य दिशा आणि दिशांतर, भगत दत्ता अभय प्रकाशन, नांदेड १९९२

- ५) संकल्पना, रत्नाकर डी.बी., संकल्पना प्रकाशन, कोल्हापूर १९९६
- ६) आंबेडकरी चळवळ आणि साहित्य, मनोहर यशवंत अभय प्रकाशन, नागपूर १९९३
- ७) आंबेडकरी चळवळ आणि दलित नाटक, खिलारे शशिकांत प्रज्ञा-प्रबोध प्रकाशन, सांगली. २०१३
- ८) आंबेडकरवाद तत्व आणि व्यवहार, कसबे रावसाहेब सुगावा प्रकाशन, पुणे, १९८९
- ९) भारतीय प्रबोधन आणि नव आंबेडकरवाद, सबनीस श्रीपालमधुराज पब्लिकेशन, प्रा.लि.पुणे, १९९२
- १०) दलित नाटक आणि रंगभूमी, नंदपुरे ईश्वर, पिंपळापुरे आणि कंपनी पब्लिशर्स नागपूर १९९७
- ११) आर्ट फॉर नॉलेज, गज्वी प्रेमानंद / देसाई आदित्य, बोधी प्रकाशन, मुंबई २०१७
- १२) मराठी साहित्य ठाव आणि उठाव, करनकाळ राजेंद्र श्वेता प्रकाशन, उल्हासनगर, जि.ठाणे. २००३
- १३) भारतीय साहित्याचे निर्माते किरवले कृष्ण-बाबुराव बागुल, साहित्य अकादमी
- १४) आंबेडकरवाद, बाबर अशोक - कोटी अंड बाबर पब्लिशर्स. [त] [त] [त] पीसोलापूर .
- १५) दलित कादंबरी, मेश्राम नंदा डिम्पल पब्लिकेशन ठाणे.
- १६) आंबेडकरवादी आस्वादक समीक्षा, यशवंत मनोहरप्रियदर्शी प्रकाशन, कोल्हापूर
- १७) मार्क्सवाद, गांधीवाद, आंबेडकरवाद आणि मराठी साहित्य, यशवंत मनोहर युगसाक्षी प्रकाशन, नागपूर.

4.6 OJT/FP

Course Title	नाट्यलेखन
Course Credits	4
Course Outcomes	<p>After going through the course, learners will be able to</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. सर्जनशील साहित्याची संकल्पना आणि सिद्धांत यांचा परिचय होईल. 2. सर्जनशील साहित्याचा लक्षण तंत्र ज्ञात होईल. 3. नाटकाच्या निर्मितीप्रक्रियेचा परिचय होतो. नाटकाचा लक्षण तंत्र प्राप्त होईल. 4. नाटक लिहिण्याचा फौशल्य अंगी यत्न आणि एकांकिका/नाटक लिहिता येईल. 5.
Module 1 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	<ol style="list-style-type: none"> 1. व्यावहारिक लक्षण आणि सर्जनशील लक्षण 2. कथनात्म, नाट्यात्म, काव्यात्म साहित्य, स्वरूप आणि वैशिष्ट्य 3. नाट्यात्म साहित्याची निर्मितीप्रक्रिया स्वरूप 4. 5.
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 2 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	<ol style="list-style-type: none"> 1. नाटक या साहित्यप्रकाराचा तात्त्विक विवेचन 2. नाटक या साहित्यप्रकाराच्या भाषिक आणि अभाषिक घटकांचा अभ्यास 3. 4. 5.
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 3 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
(Specific related to the module..	<ol style="list-style-type: none"> 1. नाटकाचा प्रकार

e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	2. नाट्यात्म साहित्याची निर्मितीप्रक्रिया 3. 4.
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 4 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	1. नाट्य लक्षणतंत्रातील विविध पायऱ्या
	2. नाटक या साहित्य प्रकाराचा लक्षण आराखडा 3. नाट्यात्म साहित्यप्रकाराचा लक्षण कृती उपक्रम 4.
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •

Assignments/Activities towards Comprehensive Continuous Evaluation (CCE)

- 50 गुणांच्या दोन परीक्षा घेणे आवश्यक आहे. त्यांच्या गुणांची सरासरी काढून ते अंतर्गत परीक्षेचे गुण मानावे.
- या विषयाची अंतर्गत परीक्षा घेताना प्रकल्प / वर्गपरीक्षा / लघुप्रकल्प / सादरीकरण याच्या प्रमाणेच वस्तुनिष्ठ परीक्षा पद्धतीचाही समावेश करणे आवश्यक आहे.
-
-

References

- साहित्य सिद्धांत- रेने वेलेक व ऑस्टिन वॉरेन, अनुवाद- स. गं. मालशे, महाराष्ट्र राज्य साहित्य व संस्कृती मंडळ, मुंबई.
- कला म्हणजे काय?- टॉलस्टॉय, अनुवाद- साने गुरुजी, कॉन्टिनेन्टल, पुणे
- सौंदर्य आणि साहित्य- बा. सी. मर्ढेकर, मौज, मुंबई.
- साहित्य आणि इतर ललित कला- दु. का. संत
- साहित्याची निर्मितीप्रक्रिया- डॉ. आनंद यादव
- १९५२ नाटकशास्त्र आणि तंत्र, कॅप्टन माधवराव कृष्णाजी शिंदे, नवभारत प्रकाशन संस्था, मुंबई, आवृत्ती पहिली १९५२.
- १९५५ मराठी नाट्यरचना तंत्र आणि विकास, वि. द. साठे, व्हीनस प्रकाशन, पुणे, आवृत्ती पहिली, २४ एप्रिल १९५५.
- २००३ खेळ नाटकाचा: छि पडदा आणि तीन घंटा, नाईक, राजीव, अक्षर प्रकाशन, मुंबई, आवृत्ती पहिली, नोव्हेंबर २००३.
- सर्जनशील आणि लिहिता लेखक- विलास सारंग, मौज, मुंबई.

- १०) सृजनात्मक लेखन- आनंद पाटील, पदमगंधा, पुणे.
- ११) प्रतिभा आणि सर्जनशीलता- सुधाकर देशमुख, पद्मगंधा, पुणे.
- १२) वाक्यप्रकार : संकल्पना व स्वरूप संपा. आनंद वास्कर, अन्वय प्रकाशन, पुणे.
- १३) १९७१ शोकनाट्याचे साहित्यरूप, सदा कऱ्हाडे, पी.पी.ऒ. बुक स्टॉल, मुंबई, १९७१, आवृत्ती पहिली १ नोव्हेंबर १९७१, आवृत्ती दुसरी १९७४.
- १४) सर्जनशीलता- म. बा. कुंडले, नूतन, पुणे
- १५) भाषासंवाद- अनिल गवळी, नंदकुमार मोरे, सायन, पुणे

4.6 OJT/FP

Course Title	उपयोजित मराठी
Course Credits	4
Course Outcomes	<p>After going through the course, learners will be able to</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. मराठीच्या विविध उपयोजित क्षणाशी परिचित होतील. 2. वृत्तपत्रासाठी विविधप्रकारच्या लेखनाचा स्वरूप लक्षात घेतील. 3. संपादन प्रक्रियेचा आकलन होईल. 4. मराठी कोशवाङ्मयाच्या परंपरेची माहिती मिळेल. 5. समाजमाध्यमावरील मराठीच्या उपयोजन समजून घेतील.
Module 1 (Credit 1)	
Learning Outcomes <i>(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)</i>	<p>After learning the module, learners will be able to</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. मराठीच्या उपयोजनाची विविध क्षेत्रे 2. वृत्तपत्रासाठी परीक्षणलेखन (स्वरूप, वैशिष्ट्ये, मर्यादा) 3. वृत्तपत्रासाठी स्फुटलेखन (स्वरूप, वैशिष्ट्ये, मर्यादा) 4. वृत्तपत्रासाठी स्तंभलेखन (स्वरूप, वैशिष्ट्ये, मर्यादा) 5. मराठी लेखनाचे नियम
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- • ----
Module 2 (Credit 1)	
Learning Outcomes <i>(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)</i>	<p>After learning the module, learners will be able to</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. नियतकालिकाचे संपादन - दैनिके/ साप्ताहिके/ मासिके/ वार्षिके 2. वाङ्मयीन नियतकालिकाचे स्वरूप व संपादन / संपादकीय लेखन 3. ग्रंथसंपादन- निवडक साहित्य / गौरवग्रंथ/ विशिष्ट विषयावरील ग्रंथ 4. ग्रंथनिर्मिती आणि संपादन - संहितेचे संपादन (संहितेच्या प्रकारानुसार) 5. मुद्रितशोधन / सूची करणे / पृष्ठसंख्या निश्चिती/ मूल्यनिश्चिती
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- • ----
Module 3 (Credit 1)	
Learning Outcomes	<p>After learning the module, learners will be able to</p>

(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	1. कोशाचे विविध प्रकार
	2. मराठीतील कोशवाङ्मयाची परंपरा 3. कोशासाठी नोंदलेखन (पूर्वतयारी, नोंदीचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये) 4. मराठीचे संगणकीय उपयोजन - ब्लॉग लेखन 5. सामाजिक माध्यमे (फेसबुक, ट्वीटर, इन्स्टाग्राम), संपर्क माध्यमे (इमेल, वेबसाईट) यांचा वापर व मराठीचे उपयोजन
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •
Module 4 (Credit 1)	
Learning Outcomes	After learning the module, learners will be able to
(Specific related to the module.. e.g. Define, Differentiate, Carry out, Design, etc. ...)	1. सूत्रसंचालनाचे स्वरूप आणि प्रकार / सूत्रसंचालकाच्या जबाबदाऱ्या
	2. आवाजाची गुणवत्ता, चढ-उतार, उच्चार व संवादकौशल्य 3. वाङ्मयीन कार्यक्रमाच्या सूत्रसंचालनाची पूर्वतयारी / संहिता लेखन 4. मुलाखतीचे प्रकार/ कौशल्य आणि पूर्वतयारी / मुलाखतकाराची जबाबदारी 5. साहित्यिकाची मुलाखत - पूर्वतयारी व अभ्यास
Content Outline	<ul style="list-style-type: none"> • ---- • ---- •

Assignments/Activities towards Comprehensive Continuous Evaluation (CCE)

1. 50 गुणांच्या दोन परीक्षा घेणे आवश्यक आहे. त्यांच्या गुणांची सरासरी काढून ते अंतर्गत परीक्षेचे गुण मानावे.
2. या विषयाची कि अंतर्गत परीक्षा पहिल्या तीन अभ्यासघटकांवर आधारित असावी. प्रत्यक्ष लेखन करून घ्यावे व त्यावर गुण द्यावे. (किमान १००० शब्द)
3. दुसरी अंतर्गत परीक्षा घेताना विद्यार्थिनीकडून सूत्रसंचालन वा मुलाखत यापैकी कि प्रत्यक्षिक करून घ्यावे व त्यावरून गुण द्यावे. (सूत्रसंचालन- किमान अर्धातास/ मुलाखत- किमान १० प्रश्न)
- 4.

References

- १) रसग्रहण : कला आणि स्वरूप - गो. म. कुलकर्णी, कॉटिनेन्टल प्रकाशन, पुणे
- २) सुगम मराठी व्याकरण व लेखन - मो. रा. वाळंबे, नितीन प्रकाशन, पुणे, २००३
- ३) पॉप्युलरचे रीतिपुस्तक, रामदास भटकळ, मृदुला जोशी(संपा), पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई, २०१५
- ४) वैखरी: भाषा आणि भाषाव्यवहार, डॉ. अशोक केळकर, मुंबई, १९८३
- ५) अर्वाचीन मराठी - रमेश धोंगडे, कॉटिनेन्टल प्रकाशन, पुणे, १९८३

- ६) भाषा आणि संस्कृती - डॉ. ना. गो. कालेलकर, मौज प्रकाशन, मुंबई, आ. २, १९८५
- ७) मराठीच्या प्रमाणभाषेचे स्वरूप - डॉ. सुहासिनी लद्दू, महाराष्ट्र विद्यापीठ ग्रंथनिर्मिती मंडळ, नागपूर, १९८३
- ८) व्यावहारिक मराठी- ल. रा. नासिराबादकर, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर
- ९) चला करूया सूत्रसंचालन - मनोज पाटील, स्मिता पब्लिकेशन
- १०) सूत्रसंचालन: कि कला - संपा. सुनिता तारपुरे / रजनीश जोशी, सुविद्या प्रकाशन, पुणे

Terminologies

Abbreviation	Full-form	Remarks	Related to Major and Minor Courses
Major (Core)	Main Discipline		
Major (Elective)	Elective Options		related to the Major Discipline
Minor Stream	Other Disciplines (Inter/ Multidisciplinary) not related to the Major	either from the same Faculty or any other faculty	
OEC	Open Elective Courses/ Generic		Not Related to the Major and Minor
VSEC	Vocational and Skill Enhancement Courses		
VSC	Vocational Skill Courses		Related to the Major and Minor
SEC	Skill Enhancement Courses		Not Related to the Major and Minor
AEC	Ability Enhancement Courses	Communication skills, critical reading, academic writing, etc.	Not Related to the Major and Minor
VEC	Value Education Courses	Understanding India, Environmental science/education, Digital and technological solutions, Health & Wellness, Yoga education, sports, and fitness	Not Related to the Major and Minor
IKS	Indian Knowledge System	I. Generic IKS Course: basic knowledge of the IKS II. Subject Specific IKS Courses: advanced information pertaining to the subject: part of the major credit.	Subject Specific IKS related to Major
VAC	Value-Added Courses		Not Related to the Major and Minor
OJT	On-Job Training (Internship/Apprenticeship)	corresponding to the Major Subject	Related to the Major

FP	Field projects	corresponding to the Major Subject	Related to the Major
CC	Co-curricular Courses	Health and Wellness, Yoga education sports, and fitness, Cultural Activities, NSS/NCC and Fine/ Applied/Visual/ Performing Arts	Not Related to the Major and Minor
CE	Community Engagement and service		Not Related to the Major and Minor
RP	Research Project	corresponding to the Major Subject	Related to the Major

FP →